

Helsingborg 2023-08-25

Boverket
remiss@boverket.se

Svar på Boverkets Remiss – d.nr. 126/2023

Remiss: Boverkets förslag till föreskrifter och allmänna råd om certifierade byggprojekteringsföretag
Ärendenummer: 417/2023

Helsingborgs stad har beretts möjlighet att svara på remiss från Boverket avseende förslag till föreskrifter och allmänna råd om certifierade byggprojekteringsföretag.

Stadsbyggnadsnämnden lämnar svar på remissen i egenskap av rollen som myndighet.

Remissvar ska ha kommit in till Boverket senast den 31 oktober 2023.

Helsingborgs stad avstyrker förslaget i sin helhet och lämnar följande synpunkter på förslaget och konsekvensutredningen.

Bakgrund

Genom en ändring i plan- och bygglagen (SFS 2022:1048) infördes regler som innebär att det införs en ny aktör i lagen: certifierat byggprojekteringsföretag.

Ett certifierat byggprojekteringsföretag ska ha särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma utformningskraven på lämplighet och tillgänglighet samt tekniska egenskapskrav vid nybyggnad av vissa bostadshus. Företaget ska kunna styrka detta med ett certifikat som har utfärdats av ett organ som har ackrediterats för detta ändamål. Förslaget innebär vidare att en byggherre kan använda ett certifierat byggprojekteringsföretag för projekteringen vid nybyggnad av sådana bostadshus som framgår av Boverkets förslag till föreskrifter. Det ska vara frivilligt för en byggherre att använda ett sådant företag.

Om ett sådant företag används ska byggnadsnämnden inte pröva utformningskraven avseende lämplighet och tillgänglighet samt tekniska egenskapskrav, varken inför beslut om bygglov eller startbesked. Lagändringen påverkar inte byggnadsnämndens möjlighet till kontroll under byggskedet eller tillsyn i efterhand. Lagändringen påverkar inte heller byggnadsnämndens bedömning av frågor om lämplig utformning och placering i förhållande till stads- och landskapsbild eller om en byggnad har en god form-, färg- och materialverkan.

Lagändringen syftar till att öka förutsägbarheten och effektiviteten i byggprocessen för de byggherrar som använder ett certifierat byggprojekteringsföretag och att underlätta repeterbara processer.

Lagändringen trädde i kraft den 1 augusti 2022.

Boverkets förslag

Boverket har presenterat ett förslag till föreskrift om certifierade byggprojekteringsföretag. Syftet med denna föreskrift är att göra de införda bestämmelserna i plan- och bygglagen (2010:900) om certifierade byggprojekteringsföretag tillämpningsbara.

Förslaget bygger på ett certifierbart kvalitetsledningssystem och är uppdelat i två behörighetsklasser. I normal behörighet ingår en- och tvåbostadshus med högst två våningar och i kvalificerad behörighet ingår alla byggnader som omfattas av föreskriften.

De byggnader som omfattas av föreskriftsförslaget är nybyggnad av bostadshus som högst har en lokalarea motsvarande byggnadsarean. Dock ingår inte byggnader med mycket stort skyddsbehov med avseende på säkerhet i händelse av brand.

De nya föreskrifterna föreslås träda i kraft den 1 mars 2024.

1. Föreskriftsförslag 2 §, 7 § - särskild sakkunskap och erfarenhet

Av plan- och bygglagens 9 kap. 32 b § framgår att ett certifierat byggprojekteringsföretag ska ha särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 §.

Särskild sakkunskap och erfarenhet krävs således, enligt plan- och bygglagen, inom samtliga av följande områden:

8 kap. 1 § 1	En byggnad ska vara <u>lämplig för sitt ändamål</u>
8 kap. 1 § 3	En byggnad ska vara <u>tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga</u>
8 kap. 4 § 1	Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om <u>bärförmåga, stadga och beständighet</u>
8 kap. 4 § 2	Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om <u>säkerhet i händelse av brand</u>
8 kap. 4 § 3	Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om <u>skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö</u>
8 kap. 4 § 4	Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om <u>säkerhet vid användning</u>
8 kap. 4 § 5	Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om <u>skydd mot buller</u>
8 kap. 4 § 6	Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om <u>energiushållning och värmeisolering</u>
8 kap. 4 § 7	Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om <u>lämplighet för det avsedda ändamålet</u>
8 kap. 4 § 8	Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om <u>tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga</u>
8 kap. 4 § 9	Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om <u>hushållning med vatten och avfall</u>
8 kap. 4 § 10	Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om <u>bredbandsanslutning</u>
8 kap. 4 § 11	Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om <u>laddning av elfordon</u>

Av förslagens 2 § framgår att det certifierade byggprojekteringsföretaget ska ha tillgång till personer med tillräcklig kunskap och erfarenhet för att kunna bedöma om de byggnader som omfattas av denna författning kan antas komma uppfylla kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 § plan- och bygglagen

Av förslagens 7 § framgår att ett certifierat byggprojekteringsföretag med behörighet *Normal* ska ha tillgång till certifierad kontrollansvarig behörighet N enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:14) om certifiering av kontrollansvariga eller person med motsvarande kompetens och erfarenhet.

Vidare så framgår det av förslagens 7 § att ett certifierat byggprojekteringsföretag med behörighet *Kvalificerad* ska ha tillgång till 1) certifierad kontrollansvarig behörighet *Kvalificerad* enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd om certifiering av kontrollansvariga, 2) certifierad sakkunnig brandskydd behörighet *Kvalificerad* enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:17) om certifiering av sakkunniga inom brandskydd, och 3) konstruktör med lägst högskoleingenjörsexamen med inriktning mot byggkonstruktion samt med minst sex års erfarenhet av projektering av byggnaders bärförmåga, stadga och beständighet, eller personer med motsvarande kompetens och erfarenhet.

En kontrollansvarig med behörighet N eller K, eller person med motsvarande kompetens och erfarenhet, besitter sällan särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 §.

Kravet som en kontrollansvarig ska uppfylla avseende kunskap framgår av 8 § i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:14) om certifiering av kontrollansvariga (BFS 2011:14 med ändringar till och med BFS 2023:2). Här framgår det att en kontrollansvarig ska ha dokumenterad kunskap om plan- och bygglagen (2010:900), PBL, plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, samt de föreskrifter och allmänna råd som har meddelats med stöd av dessa författningar. Särskild vikt ska läggas vid kunskap om kontrollplaner. En kontrollansvarig ska även ha dokumenterad kunskap om entreprenadjuridik och konsumenttjänstlagen (1985:716). Kunskapen ska gälla det som är relevant för byggområdet.

Att ha dokumenterad kunskap om plan- och bygglagen (2010:900), PBL, plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, samt de föreskrifter och allmänna råd som har meddelats med stöd av dessa författningar inom områden som är relevanta för byggområdet säkerställer inte att personen har särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 §.

Av plan- och bygglagens 9 kap. 32 b § framgår att ett certifierat byggprojekteringsföretag ska ha särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 §.

När det gäller ett certifierat byggprojekteringsföretag med behörighet *Normal* så säkerställer förslaget inte att företaget har särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma kraven inom 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 §. Det grundläggande kravet enligt plan- och bygglagens 9 kap. 32 b § avseende särskild sakkunskap och erfarenhet uppfylls inte.

När det gäller ett certifierat byggprojekteringsföretag med behörighet *Kvalificerad* så säkerställer förslaget visserligen att särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om 8 kap. 4 § 1 (bärförmåga, stadga och beständighet) och 8 kap. 4 § 2 (säkerhet i händelse av brand) kan uppfyllas. Dock så säkerställer förslaget inte att företaget har särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma de övriga kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 §. Det grundläggande kravet enligt plan- och bygglagens 9 kap. 32 b § avseende särskild sakkunskap och erfarenhet uppfylls inte.

Det finns idag personcertifiering inom följande områden:

- Sakkunniga av tillgänglighet
- Sakkunniga inom brandskydd
- Sakkunniga inom funktionskontroll av ventilationssystem
- Sakkunniga avseende kulturvärden

- Kontrollansvariga
- Energiexpert

Det är anmärkningsvärt att Boverket inte väljer att föreskriva att företaget ska ha tillgång till certifierad kompetens som finns tillgänglig, nämligen sakkunniga av tillgänglighet, sakkunniga inom brandskydd, sakkunniga inom funktionskontroll av ventilationssystem samt energiexpert inom både behörighet *Normal* och *Kvalificerad*.

Boverkets förklaring till detta, vilket framgår av konsekvensutredningen sid. 14, är: *"Om Boverket skulle ställa krav på att byggprojekteringsföretaget måste ha tillgång till personal med rätt kompetens, skulle det begränsa antalet företag som kan tänkas certifiera sig som byggprojekteringsföretag. Det skulle göra det svårare för mindre bygg- eller projekteringsföretag att certifiera sig."* Vi uppfattar detta som att Boverket anser att det är viktigare att många företag kan certifiera sig än att grundkravet på särskild sakkunskap och erfarenhet, enligt lagen, uppfylls.

I stadsbyggnadsnämndens dagliga prövning av bygglov och startbesked inom områdena lämplighet, tillgänglighet, brandskydd och energihushållning ser vi ofta brister i byggherrens projektering. Därför anser vi att det är särskilt viktigt att säkerställa kompetensen inom dessa områden inom både behörighet *Normal* och *Kvalificerad*. Kompetensförsörjningen skulle kunna säkerställas genom att kräva att företaget har tillgång till certifierade sakkunniga inom alla relevanta områden, som tex tillgänglighet, brandskydd och energi.

Boverket har enligt konsekvensutredningen sid. 14 övervägt detta. *"Boverket har även övervägt om det också skulle ställas krav på personal med särskild kompetens inom bland annat lämplighet, tillgänglighet och dagsljus. Det har dock visat sig svårt att enkelt beskriva hur en sådan kompetens ska kunna verifieras. Att ställa krav på att sådan kompetens ska ingå i ett företags grundbemanning skulle också i vissa situationer kunna innebära en oskälighet mer kostnad, särskilt för mindre företag. Av det skälet ställs inget sådant krav."*

Boverkets motiv till att inte kräva detta är 1) att det är svårt att enkelt beskriva hur en sådan kompetens ska kunna verifieras och 2) att det innebär en oskälighet mer kostnad.

Stadsbyggnadsnämnden delar inte Boverkets bedömning att det är svårt att beskriva hur detta kan verifieras eftersom certifierade sakkunniga redan finns på marknaden, samt att hävda att det innebär en oskälighet mer kostnad inte kan vara ett godtagbart skäl till att inte säkerställa grundkravet på särskild sakkunskap och erfarenhet.

Om särskild sakkunskap och erfarenhet hos det certifierade byggprojekteringsföretaget kan säkerställas genom att, i föreskrift, ställa krav på att företaget ska ha tillgång till kompetens i form av certifierade sakkunniga i den utsträckning som är möjlig, dvs certifierad sakkunnig av tillgänglighet, certifierad sakkunnig brandskydd, certifierad sakkunnig inom funktionskontroll av ventilationssystem samt certifierad energiexpert, inom både behörighet *Normal* och *Kvalificerad*, så kan stadsbyggnadsnämnden se möjliga positiva effekter av förslaget. Det skulle kunna leda till bättre kvalitet på projekterade handlingar samt vara tidsbesparande både för byggnadsnämnden och byggherren i lovprövningen och inför startbesked. På så sätt finns det en potential att öka kvalitén, effektiviteten och förutsägbarheten i en repeterbar lov- och byggprocess.

2. Ökad förutsägbarheten och effektivitet

Lagändringen syftar till att öka förutsägbarheten och effektiviteten i lov- och byggprocessen för de byggherrar som använder ett certifierat byggprojekteringsföretag och att underlätta repeterbara processer. Stadsbyggnadsnämnden anser att syftet i sig är positivt, men vill lyfta fram de konsekvenser som vi ser att förslaget kan få som följd.

Det grundläggande problemet med att vi har en lov- och byggprocess som inte upplevs förutsägbar är att det finns en inbyggd otydlighet i tillämpningsföreskrifterna (Boverkets byggregler mm.) som medger ett stort tolkningsutrymme samtidigt som att det saknas entydig rättspraxis och tillräcklig vägledning för hur kraven ska tolkas.

Problemet försvinner inte för att fler aktörer ska bedöma om kraven är uppfyllda eller inte, särskilt inte med aktörer som enligt förslaget, i strid mot plan- och bygglagen, inte behöver ha särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 §.

Stadsbyggnadsnämndens övertygelse är att problemet med en oförutsägbar byggprocess enklast kan åtgärdas genom att minska tolkningsutrymmet i byggreglerna. Därför ser vi det som olyckligt att Boverket samtidigt föreslår nya otydligare byggregler som riskerar att resultera i ett ännu större tolkningsutrymme med ännu mindre förutsägbarhet.

Konsekvensen av förslaget blir att kommunernas tolkning av byggreglerna enbart flyttas till ett senare skede i processen och att rättelse i efterhand, när byggnaden redan är uppförd, kan leda till en svårare och mer kostsam byggprocess, både för byggherren och kommunen. Detta kan även leda till förseningar och osäkerhet om när byggnaden får tas i bruk.

Kommunernas tillsynsärenden kommer troligen att öka som en konsekvens av förslaget, vilket kan anses vara motsägningsfullt mot lagens syfte om en mer förutsägbar och effektiv byggprocess.

3. Rapporteringsskyldighet

Enligt 11 § ska det certifierade byggprojekteringsföretaget snarast underrätta certifieringsorganet om det kommer till företagets kännedom att ett uppdrag som företaget ansvarat för 1) har nekats slutbesked, eller 2) inom ramen för byggnadsnämndens tillsyn blivit föremål för förelägganden eller förbud under byggprocessen eller i efterhand.

Utöver det certifierade byggprojekteringsföretagets rapporteringsskyldighet har byggnadsnämnden en rapporteringsskyldighet enligt plan- och bygglagens 11 kap. 34 a §. Om byggnadsnämnden bedömer att ett certifierat byggprojekteringsföretag vid projekteringen har gjort en uppenbar felbedömning av kraven i 8 kap. 1 § 1 eller 3 eller 4 §, ska nämnden underrätta den som har certifierat företaget om detta. Detsamma gäller om byggnadsnämnden bedömer att företaget är olämpligt för sin uppgift av något annat skäl. Rapporteringsskyldigheten är positiv då den syftar till att kvalitetssäkra byggprojekteringsföretagen.

Enligt vår erfarenhet vid prövning av bygglov och startbesked så uppfyller ett flertal byggprojekt inte fullt ut kraven i 8 kap. 1 § 1 eller 3 eller 4 §. En konsekvens av detta kan bli, när byggherren har valt att använda sig av ett certifierat byggprojekteringsföretag, att byggnadsnämnden blir tvingad att besluta om både bygglov och startbesked fullt medvetna om att det finns brister i uppfyllandet av något av kraven i 8 kap. 1 § 1 eller 3 eller 4 §. Detta kommer sannolikt att kunna leda till ingripande från byggnadsnämnden i ett senare skede i processen, både i form av föreläggande och förbud, men också i att byggnadsnämnden måste underrätta certifieringsorganet om att byggprojekteringsföretag vid projekteringen har gjort en uppenbar felbedömning av kraven i 8 kap. 1 § 1 eller 3 eller 4 §.

Byggnadsnämndernas tillsyn i samband med nyproduktion av bostäder kommer troligen att öka vilket leder till en större arbetsbelastning för byggnadsnämnderna, men framförallt är det olyckligt med de ökade kostnader för byggherren som det kan leda till.

Om föreslagen föreskrift om certifierade byggprojekteringsföretag ska uppnå sitt syfte, så vill stadsbyggnadsnämnden avslutningsvis trycka på hur viktigt det är att säkerställa kraven på att byggprojekteringsföretagen har tillräcklig kompetens, kunskap och erfarenhet.

Med stöd av delegation från Stadsbyggnadsnämnden Helsingborg

Anna Möller
Stadsbyggnadsdirektör